

KIRJALLINEN KYSYMYS 148/2013 vp

Päivähoidon ja varhaiskasvatuspalvelujen maksupolitiikan selvittäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus linjasi puoliväliarvioinnissa, että työn ja perhe-elämän yhteensovittamista ja työelämän tasa-arvoa edistetään työuria pidentävällä toimenpidekokonaisuudella, jonka osana mm. päivähoitomaksut porrastetaan palveluiden käytön mukaan ja käyttöön otetaan uusi joustava hoitoraha.

Nykyisellään lasten päivähoidon kuukausimaksu määräytyy perhekoon mukaan maksuprosenttina tulorajan ylittävistä perheen kuukausittaisista bruttotuloista. Perheen kokona otetaan huomioon yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sekä heidän kanssaan samassa taloudessa asuvat molempien puolisoitten alaikäiset lapset.

Ylin kokopäivähoidon kuukausimaksu on perheen ensimmäiseltä lapselta 264 euroa kuukaudessa.

Osa-aikaisesta lasten päivähoidosta peritään kunnan päättämin perustein hoitoaikaan suhteutettu kokopäivähoidon maksua alempi maksu. Tilapäisesti annettavasta päivähoidosta peritään kunnan päättämä maksu.

Näin ollen hallituksen linjaama päivähoitomaksujen porrastusmahdollisuus on jo olemassa. Se on kuitenkin kuntien päätösvallan alla.

Ruotsissa kaikilla yli 3—5-vuotiailla lapsilla on oikeus maksuttomaan varhaiskasvatukseen 15 tuntia viikossa. Ruotsin sosiaalidemokraattinen puolue on esittänyt oikeutta laajennettavaksi jo 2-vuotiaisiin lapsiin. Ruotsissa tämän 15 maksuttoman tunnin ulkopuolisesta osuudesta peritään maksu. Osa kunnista käyttää niin sanottua tunti-

maksua ja sähköisiä välineitä käytetyn päivähoitoajan mittaamiseksi.

Viime aikoina tämä ns. päivähoidon kellokorttijärjestelmä on noussut otsikoihin myös Suomessa, ja eri laitetuottajat ovat markkinoineet sitä innokkaasti jo kuntiin ja päiväkoteihin.

Nykyinen lakimme lasten päivähoidosta täyttää 40 vuotta 1.4.2013. Uutta lakia on vaadittu jo vuodesta 1999 alkaen. Tuolloin STM:n työryhmä esitti, että päivähoitolakia uudistetaan ja mm. varhaiskasvatuksen ja päivähoidon roolit selkiytetään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt työryhmän valmistelemaan uutta varhaiskasvatustalakeia. Tavoitteena on antaa lakipaketti eduskunnalle keväällä 2014. Vastauksissaan useisiin kirjallisiin kysymyksiin ministeriö on luvannut, että lain valmistelun lähtökohdaksi tehdään laaja selvitys päivähoidon ja varhaiskasvatuspalvelujen nykytilasta.

Päivähoidon ja varhaiskasvatuspalvelujen maksut ovat yksi tärkeä osa uuden lain valmistelua. Maksuilla vaikutetaan päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelujen käyttöön ja laajuuteen. Lähtökohtana tulee olla kaikkien lasten tosiasiallinen mahdollisuus laadukkaisiin ja monipuolisiin varhaiskasvatuspalveluihin.

Hallituksen tulisi kantaa huolta siitä, että meillä vain alle 70 % 3—5-vuotiaista lapsista osallistuu varhaiskasvatuspalveluihin. Muissa Pohjoismaissa osallistuminen on lähes 100 %.

YK:n lasten oikeuksien komitea suositteli vuonna 2011 Suomelle, että se ryhtyy toimenpi-

teisiin, että yhä useampi lapsi osallistuisi pedagogisiin varhaiskasvatuspalveluihin. Toisaalta komitea myös suositteli lapsiryhmäkokojen pienentämistä.

Viimeaikainen julkinen keskustelu päiväkotien kellokorteista ja tuntimaksuista on herättänyt valtavasti huolta varhaiskasvatuksen asiantuntijoissa. Jo nykyinen käytäntö, jossa tilapäisessä hoidossa olevat lapset, osapäivähoidossa olevat lapset ja kokopäivähoidossa olevat lapset yhdistetään samoihin lapsiryhmiin, on vaarantanut päiväkotien lapsiryhmien rauhallisen toiminta- ja oppimisympäristön.

Nyt monet asiantuntijat pelkäävät, että julkisuudessa keskustellulla tuntimaksujärjestelmällä päiväkodista tulee "parkkipaikka", jossa lapset tulevat ja menevät ja jokainen tyhjä aukko täytetään uudella lapsella.

Varhaiskasvatuslain ja päivähoidon maksujärjestelmän uudistamisen taustaksi tulisi tehdä ajantasainen selvitys kuntien toteuttamista päivähoidon maksujärjestelmistä osapäivähoidon ja tilapäisen hoidon osalta sekä siitä, miten nämä käytännöt ovat vaikuttaneet lapsiryhmäkokojen muodostamiseen ja toiminnan laatuun.

Lain valmistelun taustaksi tarvitaan ajantasaista tietoa myös siitä, miten kunnat laskuttavat osittaisesta tai tilapäisestä päivähoidosta.

Osapäiväryhmissä lasten ja hoito- ja kasvatushenkilöstön välinen suhdeluku on huomattavasti suurempi kuin päiväkodin kokopäiväryhmissä. Tämä osaltaan vaikuttaa lähinnä ryhmäkoon kasvamiseen ja toisaalta vanhempien valintoihin.

Useat eri tahot ovat arvelleet, että osittaisen päivähoidon käyttö on vähäistä, koska kunnat ovat ensinnäkin lakkauttaneet päiväkotien erilliset osapäiväryhmät ja toisekseen mitoittaneet osapäivätoiminnan maksut lähes kokopäivähoitomaksujen tasolle rajoittaakseen näin kysyntää.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Tapahtuuko päivähoidon ja varhaiskasvatuspalvelujen maksujärjestelmän uudistaminen osana varhaiskasvatuslain uudistamista vai erillään ja

selvitetäänkö päätösten taustaksi palvelujen nykytilanne?

Helsingissä 5 päivänä maaliskuuta 2013

Raija Vahasalo /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Raija Vahasalon /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 148/2013 vp:

Tapahuuto päivähoitoon ja varhaiskasvatustalvelujen maksujärjestelmän uudistaminen osana varhaiskasvatustalvelain uudistamista vai erillään ja

selvitetäänkö päätösten taustaksi palvelujen nykytilanne?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitusohjelman mukaan säädetään laki varhaiskasvatuksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän toimikaudelle 7.12.2012—28.2.2014. Työryhmän tehtävänä on valmistella hallitusohjelman mukaisesti päivähoitoa koskevat säädösehdotukset. Työryhmän tulee ottaa huomioon säädösehdotusten valmistelussa muun muassa hallitusohjelman asiaan liittyvät tavoitteet, päivähoitoon kokonaisuus, käytettävissä oleva tutkimus- ja arviointitieto sekä kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja kehityssuunnat.

Työryhmän tueksi on asetettu valmisteluryhmä, jonka tehtävänä on koota ja analysoida työryhmän käyttöön tutkimus- ja arviointitietoa sekä

kuvata kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutos- ja kehityssuuntia. Myös työryhmän laaja-alaisella kokoonpanolla pyritään turvaamaan se, että valmistelussa otetaan huomioon varhaiskasvatustalon kokonaistilanne. Työryhmä arvioi työnsä kuluessa mahdolliset lisäselvitystarpeet.

Lasten päivähoitosta annetun lain (36/1973) 13 §:n mukaan lasten päivähoitosta perittaviin maksuihin sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia (734/1992) ja sen nojalla annettuja säännöksiä, sellaisena kuin ne ovat voimassa tammikuun 1 päivänä 2013. Säännös lisättiin päivähoitosta annettuun lakiin, kun varhaiskasvatustalon ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön (HE 159/2012 vp). Päivähoitosta perittävä asiakasmaksujärjestelmä on oleellinen osa päivähoitoon kokonaisuutta. Tämän vuoksi asiakasmaksujärjestelmän muutokset valmistellaan osana varhaiskasvatustalon koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän työtä.

Valtioneuvoston 15.12.2011 päättämän Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti hallituksen esitys varhaiskasvatustalon koskevien säädösmuutosten osalta annetaan eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014. Tavoitteena on, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015.

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 2013

Opetusministeri Jukka Gustafsson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 148/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Raija Vahasalo /saml:

Ska reformen av betalningssystemet för servicen inom dagvård och småbarnsfostran ske som en del av reformen av lagen om småbarnsfostran eller separat och

utreds servicens nuläge som underlag för besluten?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt regeringsprogrammet ska det stiftas en lag om småbarnsfostran. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med mandatperioden 7.12.2012—28.2.2014 för att se över lagstiftningen om småbarnsfostran. Arbetsgruppens uppgift är att bereda lagförslag som gäller dagvård i enlighet med regeringsprogrammet. Arbetsgruppen ska när den bereder förslagen bland annat beakta regeringsprogrammets målsättningar i ärendet, dagvården som helhet, den information inom forskning och utvärdering som finns att tillgå samt förändringar och utvecklingstrender i den nationella och den internationella omvärlden.

Som stöd för arbetsgruppen har det tillsatts en förberedelsegrupp med uppgift att samla in och analysera information från forskning och utvär-

deringar samt beskriva förändrings- och utvecklingstrender i nationella och internationella förhållanden. Genom att arbetsgruppen är sammansatt på bred bas strävar man också efter att säkra att småbarnsfostran i sin helhet tas i beaktande i beredningen. Arbetsgruppen bedömer under arbetets gång eventuella behov av ytterligare utredningar.

Enligt § 13 i lagen om barndagvård (36/1973) tillämpas på avgifter som tas ut för barndagvård lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, sådana de lyder den 1 januari 2013. Bestämmelsen fogades till lagen om dagvård när beredningen av lagstiftningen, förvaltningen och ledningen av servicen för småbarnsfostran och dagvård överfördes från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet (RP 159/2012 rd). Det system för kundavgifter som tas ut för dagvården är en väsentlig del av dagvården som helhet. Därför ska ändringarna i systemet för kundavgifterna beredas som en del av arbetet i arbetsgruppen som bereder reformen av lagstiftningen om småbarnsfostran.

Enligt utvecklingsplanen för utbildning och forskning för åren 2011—2016 som statsrådet har godkänt den 15 december 2011 ska regeringens proposition med ändringar i lagstiftningen om småbarnsfostran lämnas till riksdagen under vårsessionen 2014. Avsikten är att den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Helsingfors den 26 mars 2013

Undervisningsminister Jukka Gustafsson